

معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی
دفتر امور اقتصادی

گزارش وضعیت صنعت چای کشور

(اعتبارات، خرید تضمینی، صندوق توسعه صنعت چای کشور از سال ۹۳ تا ۹۵ و

چای‌های سنواتی ۸۸-۷۹)

گزارش شماره: ۴

فروردین ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شناسه گزارش

عنوان گزارش	گزارش وضعیت صنعت چای کشور
پدید آورنده	وزارت جهاد کشاورزی (معاونت برنامه ریزی و اقتصادی)
تهیه و تنظیم	دفتر امور اقتصادی
تدوین کننده	لیلا عزیزی
ناظر و تأیید کننده نهایی	دکتر محمد خالدی
واژگان کلیدی	چای، خرید تضمینی، صندوق توسعه صنعت چای کشور، چای‌های سنواتی
تاریخ انتشار	سال ۱۳۹۶
شماره گزارش	۴
تعداد صفحات	۲۰ص

خلاصه اجرایی

چای یکی از محصولات استراتژیک منطقه شمال کشور با تاریخی ۱۲۰ ساله می باشد. سطح زیر کشت چای حدود ۳۲۰۰۰ هکتار است که در بیش از ۹۰۰ روستا در شهرهای صومعه سرا، فومن، شفت، رشت، لاهیجان، آستانه اشرفیه، سیاهکل، لنگرود، رودسر و املش در استان گیلان و شهرهای رامسر و تنکابن تا حوالی چالوس در استان مازندران به طول حدود ۲۰۰ کیلومتر به صورت نامنظم و مجزا با فواصل کم و زیاد و دور و نزدیک با جاده اصلی به صورت پراکنده قرار گرفته و هم اکنون حدود ۶۰۰۰۰ خانوار در کشت و کار این محصول و ۸۰۰۰ خانوار در فرایند فرآوری ۱۸۳ کارخانه چای سازی مشغول به فعالیت می باشند.

میزان مصرف سرانه چای در ایران از حدود ۲/۱ کیلوگرم در سال ۱۳۵۶ به حدود ۵/۱ کیلوگرم در سال ۱۳۹۵ و مصرف کل چای از حدود ۴۱ هزار تن به ۱۲۰ هزار تن در سال رسیده است. میزان تولید چای داخلی تقریباً یک چهارم نیاز کشور را تامین نموده و مابقی از محل واردات تأمین می شود. همچنین براساس آمارهای سازمان چای کشور میانگین تولید چای خشک کشور طی دوره ۵ ساله ۹۳-۱۳۸۹ سالیانه برابر ۲۲ هزارتن می باشد.

میزان خرید تضمینی برگ سبز چای از حدود ۱۱۵ هزار تن در سال ۱۳۸۹ به ۱۳۱ هزار تن در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته و سپس به حدود ۱۱۰ هزار تن در سال ۱۳۹۱ رسید. در سال ۱۳۹۲ میزان خرید تضمینی سبز نرولی به خود گرفت و به ۹۰ هزار تن رسید. در سال ۱۳۹۳ نیز میزان خرید به ۶۵ هزار تن رسید و در سال ۱۳۹۴ میزان خرید به ۸۷ هزارتن و در سال ۱۳۹۵ با توجه به حمایت های دولت تدبیر و امید و مناسب بودن شرایط جوی و افزایش نزولات آسمانی تولید برگ سبز به ۱۳۹ هزارتن رسیده است. در سال ۱۳۹۵ باتوجه به استمرار حمایت دولت از محصول چای (افزایش اعتبار خرید و قیمت خرید تضمینی برگ سبز) و فعالیت های سازمان چای کشور در اجرای عملیات به باغی در سال های ۹۳ و ۹۴ در کنار شرایط مساعد اقلیمی منجر به افزایش ۶۰ درصدی تولید نسبت به سال ۹۳ و رسیدن آن به بالاترین میزان طی سنوات گذشته گردید.

جدول شماره ۱- مقدار تولید برگ سبز چای

سال	مقدار تولید برگ سبز (تن)
۱۳۹۳	۶۵
۱۳۹۴	۸۷
۱۳۹۵	۱۳۹,۳

درآمد چایکاران در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته (۷۰ درصد بیشتر از سال ۱۳۹۴) و این امر سبب بازگشت شماری از چایکاران که در سنوات گذشته بدلیل گوناگون باغ خود را متروک گذاشته بودند به چرخه بهره برداری و تولید گردیده است.

در سال ۱۳۹۵ حدود ۳۱ هزارتن چای خشک تولید گردید که تاکنون بیش از ۹۰ درصد آن به فروش رسیده است و فروش این مقدار از آن جهت بسیار مهم است که بخشی از چای مصرفی کشور از مبادی غیر رسمی بطور قاچاق وارد می گردد و از سال جاری حدود ۳۰ هزارتن چای سنواتی با مصوبه دولت محترم به فروش گذاشته شده است و مدیریت سازمان چای با اتخاذ تدابیر لازم باعث شده خللی به بازار فروش چای ایرانی وارد نیاید.

مقدمه

در بودجه سال جاری مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال جهت انجام عملیات به باغی، توزیع ماشین آلات برداشت، هرس چای، تجهیز و نوسازی کارخانه های چایسازی در بودجه سنواتی لحاظ گردید که از این میزان حدود ۱۰۰ میلیارد ریال به حوزه کارخانه های چایسازی جهت نوسازی و اصلاح شیوه مصرف سوخت اختصاص یافت و تاکنون حدود ۷۶ میلیارد ریال آن به کارخانه های متقاضی پرداخت شده است. توزیع وام به باغی و تهیه ماشین آلات، برداشت و هرس نیز در حال انجام می باشد.

صندوق حمایت از توسعه صنعت چای نیز پس از تشکیل در اسفندماه ۱۳۹۳ و در سال زراعی ۱۳۹۴ اقدام به پرداخت تسهیلات کم بهره به چایکاران عضو خود نمود و حدود ۱۴۰ میلیارد ریال به کشاورزان واجد شرایط پرداخت گردیده است تعداد چایکاران عضو صندوق از حدود ۲۵ هزار نفر در سال ۹۳ به حدود ۴۰۹۷۸ هزار نفر در سال ۹۵ رسیده و کارخانه های چای عضو صندوق نیز از ۱۳ کارخانه در سال ۹۳ به بیش از ۵۷ کارخانه در سال ۹۵ رسیده است. تسهیلات سال ۹۵ صندوق ۱۵ میلیارد تومان می باشد.

صندوق حمایت از توسعه صنعت چای دارای سه حلقه می باشد که در حلقه تولید و فرآوری صنایع تاکنون موفق بوده بصورتیکه در حلقه فرآوری از ۱۴۸ کارخانجات توانسته ۵۷ کارخانجات را عضو سهام دار آن نماید اما در حلقه بازار بدلیل درصد پایین ۵ درصدی منجر به عدم شرکت بخش خصوصی در این حلقه گردیده است. سازمان چای کشور و صندوق حمایت از توسعه چای در حال بررسی و زمینه یابی برای اتصال چایکاران و کارخانه چایسازی چای در قالب مجتمع باغ و کارخانه و تکمیل ظرفیت و بکارگیری پتانسیل موجود در قالب حلقه های زنجیره تولید می باشد.

در مجموع می توان گفت با در نظر گرفتن مجموعه حمایت های دولت در حوزه خرید برگ سبز و پرداخت تسهیلات به چایکاران و کارخانه های چای و فعالیت صندوق حمایت از توسعه صنعت چای، تولید چای داخلی بطور نسبی ثبات پیدا نموده و فروش و رشد قیمت این محصول شاهدی برافزایش تمایل مصرف کنندگان به انتخاب محصول داخلی می باشد.

۱- تولید و مصرف چای در ایران

افزایش تولید و ارتقای ضریب خود اکتایی، تامین ذخایر مطمئن راهبردی و تنظیم بازار داخلی و مثبت کردن تراز تجاری از اهداف عمده بخش کشاورزی در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی رهبر معظم انقلاب در مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ می‌باشد. چای یکی از محصولات استراتژیک منطقه شمال کشور با تاریخی ۱۲۰ ساله می‌باشد. سطح زیر کشت چای حدود ۳۲۰۰۰ هکتار است که در بیش از ۹۰۰ روستا در شهرهای صومعه سرا، فومن، شفت، رشت، لاهیجان، آستانه اشرفیه، سیاکل، لنگرود، رودسر و املش در استان گیلان و شهرهای رامسر و تنکابن تا حوالی چالوس در استان مازندران به طول حدود ۲۰۰ کیلومتر به صورت نامنظم و مجزا با فواصل کم و زیاد و دور و نزدیک با جاده اصلی به صورت پراکنده قرار گرفته و هم اکنون حدود ۶۰۰۰۰ خانوار در کشت و کار این محصول و ۸۰۰۰ خانوار در فرایند فرآوری ۱۸۳ کارخانه چای سازی مشغول به فعالیت می‌باشند.

میزان مصرف سرانه چای در ایران از حدود ۲/۱ کیلوگرم در سال ۱۳۵۶ به حدود ۵/۱ کیلوگرم در سال ۱۳۹۵ و مصرف کل چای از حدود ۴۱ هزار تن به ۱۲۰ هزار تن در سال رسیده است. میزان تولید چای داخلی تقریباً یک چهارم نیاز کشور را تامین نموده و مابقی از محل واردات تامین می‌شود. همچنین براساس آمارهای سازمان چای کشور میانگین تولید چای خشک کشور طی دوره ۵ ساله ۹۳-۱۳۸۹ سالیانه برابر ۲۲ هزار تن می‌باشد.

فرآیند تولید و مصرف چای شامل مراحل متعددی از تولید برگ سبز در باغات چای، فرآوری در کارخانه، بسته بندی و عرضه در بازار مصرف می‌باشد. در حال حاضر ۱۸۳ کارخانه چای سازی در کشور وجود داشته و روش متداول چای سازی تولید چای سیاه است. علیرغم فاصله زیاد میان میزان تولید چای داخلی و نیاز مصرفی کشور، به دلیل اعمال سیاست های نادرست از زمان انحلال سازمان چای، این صنعت دچار چالش شده است. از سال ۱۳۸۹ مصادف با احیای مجدد سازمان چای کشور و واگذاری مباشرت خرید برگ سبز به این سازمان، یارانه پرداختی دولت بصورت مستقیم (در قالب خرید تضمینی برگ سبز چای) و غیرمستقیم (مجوز حواله های ترجیحی با تعرفه ۴٪) انجام گرفته و عدم مدیریت صحیح در توزیع یارانه چای موجب گردیده تا بخش قابل توجهی از این منابع نتواند در خدمت صنعت چای کشور به مثابه نمونه برجسته ای از یک زنجیره ارزش واحد بین بخش کشاورزی و صنعت قرار گیرد. این گزارش به بررسی تحولات صنعت چای کشور طی قریب به یک دهه اخیر می پردازد.

جدول ۲- میزان تولید و مصرف چای خشک از سال ۸۵ الی ۹۴ (هزارتن)

عنوان	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵
تولید	۴۰/۲	۴۵	۴۳/۳	۴۰/۶	۲۸	۳۱/۵	۲۶/۲	۲۱/۴	۱۵/۵	۲۰/۷	۳۱/۳
برآورد میزان مصرف	۹۹/۳	۱۰۰/۴	۱۰۱/۵	۱۰۲/۷	۱۰۳/۹	۱۰۵/۲	۱۰۶/۶	۱۰۸	۱۰۹/۴	۱۱۰/۷	۱۲۰

ماخذ: موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، سازمان چای کشور

میزان خرید تضمینی برگ سبز چای از حدود ۱۱۵ هزار تن در سال ۱۳۸۹ به ۱۳۱ هزار تن در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته و سپس به حدود ۱۱۰ هزار تن در سال ۱۳۹۱ رسید. در سال ۱۳۹۲ میزان خرید تضمینی سیر نزولی به خود گرفت و به ۹۰ هزار تن رسید. در

سال ۱۳۹۳ نیز میزان خرید به ۶۵ هزار تن رسید و در سال ۱۳۹۴ میزان خرید به ۸۷ هزار تن و در سال ۱۳۹۵ با توجه به حمایت های دولت تدبیر و امید و مناسب بودن شرایط جوی و افزایش نزولات آسمانی تولید برگ سبز به ۱۳۹ هزار تن رسیده است.

۲- تاریخچه سیاست ها و حمایت های دولت در خصوص چای

قانون تاسیس سازمان چای کشور به استناد ماده ۳۰ قانون خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ و اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می باشد. بر اساس مصوبه هیئت وزیران به شماره ۴۹۲۴۷/ت/۴۲۷۴۵ ه مورخ ۱۳۸۸/۳/۵ وظایف سازمان بعنوان متولی ساماندهی چای در کشور به شرح زیر است:

الف: اعمال مدیریت در جهت افزایش کیفیت برگ سبز چای.

ب: مسئولیت کنترل کیفی برگ سبز چای و نظارت بر فرآوری تولید چای خشک.

ج: ساماندهی و نظارت بر واردات و صادرات چای و تنظیم بازار چای کشور.

ضمناً، سازمان چای کشور به عنوان دستگاه مباشر و مسئول خرید و تحویل گیری برگ سبز چای کیفی به نرخ خرید تضمینی از کشاورزان و تحویل آن به کارخانجات چای سازی تعیین شده است. همچنین سازمان چای مکلف است ضمن نظارت دقیق بر فرآیند خرید تضمینی برگ سبز چای، اقدامات مورد نیاز را برای ساماندهی تولید و فرآوری چای داخلی (برنامه ریزی اصلاح و نوسازی باغات چای، راهبری به زراعی باغات چای، راهبری خرید تضمینی برگ سبز چای، نظارت بر فرآوری تولید چای خشک در کارخانجات، ارزیابی کیفی و درجه بندی چای خشک تولیدی) و بازاریابی چای داخلی (ساماندهی تبلیغ، بازاریابی و تنظیم بازار چای) و آموزش غیررسمی فنی و حرفه ای (آموزش و ارائه روش های نوین فرآوری و تولید چای) بعمل آورد.

سازمان چای کشور در اسفندماه سال ۱۳۸۸ با تغییر نام اداره کل چای شمال به سازمان چای کشور، تاسیس گردید و در سال ۱۳۸۹ با شرح وظایف حمایت از باغداران به منظور افزایش کمی و کیفی تولید برگ سبز چای، حمایت از کارخانه داران جهت فرآوری و تولید چای خشک و تنظیم بازار به منظور واردات و صادرات این محصول احیا گردید. در حال حاضر، کارخانه های چای نسبت به خرید برگ سبز چای از چایکاران اقدام نموده که با توجه به تفاوت قیمت خرید از چایکاران و قیمت فروش به کارخانه ها، دولت هر ساله اعتباراتی را برای خرید تضمینی اختصاص می دهد. ضمن اینکه دولت دیگر مسئولیتی در قبال چای خشک تولیدی نداشته و فروش و بازاریابی آن برعهده کارخانه های چای می باشد. این سازمان مباشرت خرید تضمینی برگ سبز چای را از سال ۸۹ به عهده داشته است و تا قبل از سال ۸۹ وظیفه خرید تضمینی برگ سبز از چایکاران از سال ۸۴ الی ۸۸ به عهده سازمان مرکزی تعاون روستایی بوده است.

به طور خلاصه، سیاست های حمایتی دولت در بخش چای را می توان به صورت زیر خلاصه نمود:

الف) سیاست حمایتی قیمتی:

- خرید تضمینی

ب) سیاست حمایتی غیرقیمتی:

- محدودیتهای تعرفه ای (مجوز حواله های ترجیحی با تعرفه ۴٪)

- حمایت از نهادهای توسعه ای (صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی)

- کمک به زیرساخت های کشاورزی

- حمایت از طریق بیمه کشاورزی

۳- اعتبارات مصوب و عملکرد طی سالهای ۹۳ الی ۹۵

جدول شماره ۳- اعتبارات سازمان چای کشور

واحد: میلیارد ریال

سال	ردیف اعتباری	مصوب		عملکرد	
		تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك دارایی سرمایه‌ای	هزینه‌ای
۹۳	۵۳۰۰۰۰-۱۱۶	۵۸۲	۹۷۰	-	۹۷۰
۹۴	۵۵۰۰۰۰-۷۷	۸۹	۶۶۵	۴۴,۵	۶۶۵
	۵۲۰۰۰۰-۴	-	*۳۳۵,۵	-	-
۹۵	۵۵۰۰۰۰-۶۲	۳۰۰	۱۳۵۰	۳۰۰	۱۲۰۰
	۵۲۰۰۰۰-۴	-	*۱۵۰	-	۱۵۰

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، دفتر برنامه‌بودجه و سازمان چای کشور

*- در سال ۹۴ و ۹۵ این مبالغ بابت تسویه تسهیلات اخذ شده از بانک سپه بابت خرید تضمینی پرداخت یارانه پروزیان و یاران سود خریدهای تضمینی محصولات کشاورزی و یارانه اصل و سود جریمه تسهیلات و مابه‌التفاوت سود و کارمزد و سایر یارانه‌ها و سایر بدهی‌ها و تعهدات

۴- خرید تضمینی برگ سبز چای طی سالهای ۹۳ الی ۹۵

به استناد قانون خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی مصوب سال ۱۳۶۸ دولت در راستای حمایت از تولید محصولات اساسی کشاورزی و ایجاد تعادل در نظام تولید و جلوگیری از ضایعات محصولات کشاورزی و ضرر و زیان کشاورزی، موظف است همه ساله خرید محصولات کشاورزی را تضمین نموده و حداقل قیمت خرید تضمینی را اعلام و نسبت به خرید آنها از طریق واحدهای ذیربط اقدام نماید.

قیمت خرید تضمینی برگ سبز چای درجه یک و دو به پیشنهاد وزارت متبوع در شورای اقتصاد مطرح و طی مصوبه ای از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور به این وزارت ابلاغ تا با مباشرت سازمان چای کشور نسبت به خرید تضمینی برگ سبز چای درجه یک و دو اقدام گردد. در جدول شماره ... تغییرات قیمت خرید تضمینی برگ سبز چای طی سه سال گذشته ارائه شده است.

جدول شماره ۴- تغییرات قیمت خرید تضمینی برگ سبز چای طی سه سال گذشته ارائه شده است.

نوع محصول	سال ۹۳			سال ۹۴			سال ۹۵		
	قیمت (ریال)	درصد رشد	نرخ تورم	قیمت (ریال)	درصد رشد	نرخ تورم	قیمت (ریال)	درصد رشد	نرخ تورم
برگ سبز چای درجه یک	۱۸۰۰۰	۳۳	۱۵,۶	۲۱۸۰۰	۱۷,۴	۱۱,۹	۲۴۵۲۵	۱۱,۱	۸,۷
برگ سبز چای درجه دو	۱۰۰۰۰	۳۵	۱۵,۶	۱۲۱۰۰	۱۷,۳	۱۱,۸	۱۳۷۳۴	۱۱,۸	۸,۷

مأخذ: سازمان چای کشور، بانک مرکزی

در جدول فوق افزایش برگ سبز چای درجه یک و دو نسبت به سال ۹۲ رشد ۳۵ درصدی را داشته است. در صورتیکه که نرخ تورم اعلام شده توسط بانک مرکزی معادل ۱۵,۶ درصد بوده و افزایش قیمت خرید تضمینی محصول یادشده باتوجه به مشکلات

کشاورزان چایکار و حمایت دولت از تولیدکنندگان بیش از دو برابر نرخ تورم بوده است. همچنین در سال ۹۴ نیز نسبت به نرخ تورم ۱۱,۹ درصدی اعلامی از سوی بانک مرکزی افزایش ۱۷ درصدی قیمت خرید تضمینی را داشته و در سال ۹۵ نیز دولت در راستای حمایت از تولیدکنندگان همان سیاست را دنبال نموده است.

در راستای حمایت‌های دولت که منجر به افزایش انگیزه در تولیدکنندگان گردیده تعداد چایکاران از ۳۷۷۲۰ سال ۹۳ به ۴۰۶۸۹ نفر در سال ۹۵ رسیده است و مساحت فعال از ۱۷۸۶۸۱۴۱۱ متر به ۱۸۶۵۶۷۴۷۲ متر افزایش داشته و کارخانجات نیز از ۱۴۲ به ۱۴۸ رسیده است.

با توجه به رشد مناسب قیمت خرید تضمینی برگ سبز چای و اختصاص اعتبارات موردنیاز در راستای ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور، میزان تولید برگ سبز چای در سال ۹۳ از ۶۵ هزارتن به ۱۳۹ هزارتن در سال ۹۵ که روند رو به رشد دو برابری را داشته که به شرح جدول ذیل می باشد.

جدول شماره ۵- تغییرات قیمت خرید تضمینی برگ سبز چای طی سه سال گذشته ارایه شده است.

واحد: هزاتن/میلیارد ریال

سال	برگ سبز چای درجه یک		برگ سبز چای درجه دو			جمع	
	قیمت خرید تضمینی (ریال)	میزان خرید	ارزش خرید	میزان خرید	ارزش خرید	میزان خرید	ارزش خرید
۹۳	۱۸۰۰۰	۳۱	۵۶۰,۵	۳۴	۳۲۹	۶۵	۸۹۹,۵
۹۴	۲۱۸۰۰	۳۲	۷۰۶,۳	۵۴	۶۵۸,۵	۸۷	۱۳۶۴,۸
۹۵	۲۴۵۲۵	۴۰	۹۸۲,۴	۹۹	۱۳۶۱,۹۸	۱۳۹	۲۳۴۴,۴

مأخذ: سازمان چای کشور

هزینه‌های تبعی هرساله از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور به وزارت جهاد کشاورزی ابلاغ می‌گردد که در طول سه سال به شرح ذیل بوده است.

جدول شماره ۶- هزینه های تبعی

سال	شماره مصوبه	مبلغ به میلیون ریال
۹۳	۹۸۹۶۵	۴۰۱۱۶
۹۴	۲۹۵۴۳۷	۵۰۵۰۰
۹۵	۶۸۹۴۵۸	۵۹۷۵۴

مأخذ: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

سال ۱۳۹۳:

- محدوده زمانی آمار خرید برگ سبز چای در سال ۱۳۹۳ از تاریخ ۹۳/۲/۱ تا تاریخ ۹۳/۷/۳۰ می باشد.
- در سال ۱۳۹۳ هزینه های تبعی مربوط به خرید تضمینی برگ سبز چای به مبلغ ۴۰۱۱۶ میلیون ریال می باشد (موضوع نامه شماره ۹۸۹۶۵ مورخ ۹۳/۸/۲۰ سازمان برنامه و بودجه کشور)
- در سال ۱۳۹۳ تخصیص اعتبار از محل موضوع جزء ۱۱۶ ردیف ۵۳۰۰۰۰ می باشد (موافقتنامه شماره ۱۷۴۸۲۷ مورخ ۹۳/۱۲/۲۸)
- در سال ۱۳۹۳ علاوه بر برنامه خرید محصولات اساسی کشاورزی (ردیف برنامه ۴۰۵۱۵) به مبلغ ۶۴۳ میلیارد ریال بر اساس عملکرد جدول فوق، مبلغ ۳۲۷ میلیارد ریال نیز تحت برنامه تامین سرمایه اولیه صندوق های غیر دولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی بر اساس جدول زیر تخصیص داده شد. که جمعا" موافقتنامه شماره ۱۷۴۸۲۷ مورخ ۹۳/۱۲/۲۸ با مبلغ اعتبار مصوب ۹۷۰ میلیارد ریال مبادله شد.

جدول شماره ۷- آنالیز عملکرد خرید تضمینی برگ سبز چای در سال ۱۳۹۳

سال	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه	برگ سبز چای درجه یک (تن)	برگ سبز چای درجه دو (تن)	کل برگ سبز چای خریداری شده (تن)	قیمت خرید درجه یک (ریال)	قیمت خرید درجه دو (ریال)	یارانه هر کیلو سهم دولت		یارانه هر کیلو سهم کارخانه	میانگین موزون قیمت خرید چای (کیلو ریال)	میانگین موزون قیمت فروش چای (کیلو ریال)	یارانه سهم دولت (میلیارد ریال)			جمع اعتبار مورد نیاز دولت (میلیارد ریال)	یارانه پرداختی دولت (میلیارد ریال)	
								درجه یک (کیلو ریال)	درجه دو (کیلو ریال)				هزینه تبعی	سهم دولت	جمع کل سهم دولت			
۹۳	۴۰۵۱۵	خرید محصولات اساسی کشاورزی	۳۱۱۴۳	۳۳۹۰۸	۶۵۰۵۱	۱۸۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۲۰۶۰	۶۷۰۰	۳۳۰۰	۵۹۴۰	۱۳۸۳۵	۴۰	۶۰۳	۶۴۳	۲۹۷	۹۴۰	۶۴۳

مأخذ: سازمان چای کشور

ردیف	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه	فعالیت	اعتبار مصوب طبق موافقتنامه (میلیارد ریال)	تخصیص (میلیارد ریال)	کنترل تخصیص (میلیارد ریال)	هزینه شده (میلیارد ریال)	جمع (میلیارد ریال)
۱	۴۰۱۶۷	تامین سرمایه اولیه صندوق های غیر دولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی	تامین سرمایه صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی استان گیلان	۳۲۷	بر اساس ابلاغیه وزارت جهاد کشاورزی به شماره ۱۹۴ و ۵۰۱/۹۳۰۰۱۵۷ مورخه های ۹۳/۱۲/۶ و ۹۳/۱۲/۲۷	۵۰	۵۰	۱۰۶
			(شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه و سرمایه گذاری بخش کشاورزی) تامین سرمایه تاسیس صندوق چای کشور			۵۶	۵۶	
جمع کل						۳۲۷	۳۲۷	۳۲۷

مأخذ: سازمان چای کشور

سال ۱۳۹۴:

- پایان زمان عملیات خرید تضمینی ۹۴/۷/۳۰ می باشد. به استناد مصوبه شماره ۱۶۰۰۱۷/ت/۵۱۲۷۸ ه مورخ ۹۳/۱۲/۲۶ هیات محترم وزیران قیمت فروش برگ سبز چای به کارخانجات چای سازی معادل ۳۳٪ قیمت خرید تضمینی و مابقی ۶۷٪ قدرالسهم دولت می باشد.
- علت افزایش برداشت محصول برگ سبز در سال ۱۳۹۴ بدلیل سیستم حمایتی دولت برای پرداخت تسهیلات بهزرایی و راه اندازی و تشکیل صندوق چای و افزایش نزولات جوی با عنایت به رشد قیمت درجه یک و دو برگ سبز و افزایش انگیزه در کشاورزان برای حضور بموقع در باغات چای و برداشت مناسب طی چهار مرحله در فصل برداشت می باشد.
- در بهره برداری سال ۱۳۹۴ تعداد ۳۹۳۱۲ نفر در سطح ۱۸۳۸۳ هکتار باغ چای اقدام به برداشت برگ سبز نمودند و تعداد ۱۴۶ واحد چای سازی با سازمان چای جهت خرید برگ سبز چای انعقاد قرارداد نمودند. میانگین برداشت در هر هکتار ۷ تن است.
- در سال ۱۳۹۴ مبلغ ۶۶۵ میلیارد ریال بابت خرید تضمینی برگ سبز چای هزینه های تبعی آن از محل ردیف ۷۷-۵۵۰۰۰۰ تخصیص و دریافت گردید و مبلغ ۵۱۰ میلیارد ریال (در دو مرحله ۳۰۰ میلیارد ریال و ۲۱۰ میلیارد ریال) تسهیلات دریافتی از بانک سپه با تضمین بازپرداخت اصل و کارمزد از محل اعتبارات ردیف ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور با شماره طبقه بندی ۷۷-۵۵۰۰۰۰ توسط سازمان برنامه و بودجه کشور می باشد (موضوع نامه شماره ۸۲۷۲۷ مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۴) دریافت گردیده است که از این ۵۱۰ میلیارد ۲۱۰ میلیارد اصل وام پرداخت شده و مابقی تسهیلات و سود آن همچنان ادامه دارد.
- میزان برگ سبز خریداری شده در سال ۱۳۹۴ معادل ۸۶۸۲۹ تن می باشد که نسبت به سال گذشته ۳۳ درصد افزایش داشته است و میزان تولید چای خشک نیز معادل ۱۹۵۳۶ تن است.
- در سال ۱۳۹۴ از محل ردیف ۷۷-۵۵۰۰۰۰ شماره طبقه بندی ۴۰۵۱۵ مبلغ ۶۶۵ میلیارد ریال تخصیص و ابلاغ و هزینه شد و از محل ردیف ۴-۵۲۰۰۰۰ یارانه ها که اعتبار مصوب ۳۳۵٫۵ میلیارد ریال بود و موافقتنامه مبادله گردید اما مبلغی دریافت و هزینه نشده است.

جدول شماره ۸- آنالیز عملکرد خرید تضمینی برگ سبز چای از در سال ۱۳۹۴

سال	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه	برگ سبز چای درجه یک (تن)	برگ سبز چای درجه دو (تن)	کل برگ سبز چای خریداری شده (تن)	قیمت خرید درجه یک (کیلو ریال)	قیمت خرید درجه دو (کیلو ریال)	یارانه هر کیلو سهم کارخانه		یارانه هر کیلو سهم دولت		میانگین موزون قیمت خرید چای (کیلو ریال)	میانگین موزون قیمت فروش چای (کیلو ریال)	یارانه سهم دولت (میلیارد ریال)			یارانه جمع اعتبار مورد نیاز دولت (میلیارد ریال)	یارانه سهم کارخانه (میلیارد ریال)	
								قیمت فروش درجه دو (کیلو ریال)	درجه یک (کیلو ریال)	درجه دو (کیلو ریال)	جمع کل سهم دولت			یارانه سهم دولت	هزینه تبعی				
۹۴	۴۰۵۱۵	خرید محصولات اساسی کشاورزی	۳۲۴۰۰	۵۴۴۲۹	۸۶۸۲۹	۲۱۸۰۰	۱۲۱۰۰	۷۱۹۴	۳۹۹۳	۱۴۶۰۶	۸۱۰۷	۱۵۷۲۱	۵۱۸۳	۵۰	۹۱۵	۹۶۵	۴۵۰	۱۴۱۵	۶۶۵

مأخذ: سازمان چای کشور

ردیف	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه	فعالیت	اعتبار مصوب طبق موافقتنامه (میلیارد ریال)	تخصیص (میلیارد ریال)	کنترل تخصیص (میلیارد ریال)	هزینه شده (میلیارد ریال)	جمع (میلیارد ریال)
۴-۵۲۰۰۰	۴۰۵۱۵	خرید محصولات اساسی کشاورزی	خرید تضمینی برگ سبز چای	۳۳۵,۵	۱۰۰٪ به استناد بند ب ماده ۲۲۴ قانون برنامه ۵ ساله پنجم بابت تسویه تسهیلات اخذ شده از بانک سپه	۳۳۵,۵	-	-

مأخذ: سازمان چای کشور

سال ۱۳۹۵:

- موافقتنامه هزینه ای به استناد ابلاغیه های شماره ۵۲۸۴۵۰ مورخ ۹۵/۳/۵ و شماره ۶۰۳۷۹۸ مورخ ۹۵/۴/۱۵ و شماره ۶۷۱۴۶۰ مورخ ۹۵/۵/۲۳ سازمان برنامه و بودجه کشور و در راستای اجزای جزء ۶۲ ردیف ۵۵۰۰۰۰ با موضوع ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور مبادله گردیده است.
- به استناد نامه شماره ۶۸۹۴۵۸ مورخ ۹۵/۶/۱ سازمان برنامه و بودجه کشور مبلغ ۵۹۷۵۴ میلیون ریال از اعتبار موافقتنامه بعنوان هزینه های تبعی خرید تضمینی برگ سبز چای در سال ۹۵ منظور شده است.
- آمار مربوط به سال ۱۳۹۵ از تاریخ ۹۵/۲/۱ تا ۹۵/۷/۳۰ میباشد که نسبت به سال گذشته ۶۰ درصد افزایش را نشان می دهد.
- قیمت فروش (سهم کارخانجات) معادل ۳۸٪ قیمت خرید تضمینی و سهم دولت معادل ۶۲٪ تعیین شده است.
- میزان کنونی تولید چای خشک در سال جاری ۳۱۳۲۶ تن است.

جدول شماره ۹ - آنالیز عملکرد خرید تضمینی برگ سبز چای از در سال ۱۳۹۵

سال	شماره طبقه بندی برنامه	عنوان برنامه	برگ سبز چای (تن)	برگ سبز چای (تن)	کل برگ سبز چای خریداری شده (تن)	قیمت خرید درجه دو (ریال)	قیمت خرید درجه یک (ریال)	یارانه هر کیلو سهم کارخانه		یارانه هر کیلو سهم دولت		میانگین موزون قیمت خرید چای (کیلو ریال)	میانگین موزون قیمت فروش چای (کیلو ریال)	یارانه سهم دولت (میلیارد ریال)			جمع اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)	یارانه سهم کارخانه (میلیارد ریال)	یارانه پرداختی دولت (میلیارد ریال)
								قیمت فروش درجه دو (کیلو ریال)	قیمت فروش درجه یک (کیلو ریال)	درجه دو (کیلو ریال)	درجه یک (کیلو ریال)			جمع کل سهم دولت	یارانه سهم دولت	هزینه تبعی			
۹۵	۴۰۵۱۵	خرید محصولات اساسی کشاورزی	۴۰۰۵۹	۹۹۱۶۹	۱۳۹۲۲۸	۲۴۵۲۵	۱۳۷۳۴	۹۳۱۹,۵۰	۵۲۱۸,۹۲	۱۵۲۰,۵۵	۸۵۱۵,۰۸	۱۷۲۶۷	۶۴۰۰	۶۰	۱۴۵۳	۱۵۱۳	۸۹۱	۲۴۰۴	۱۲۰۰

مأخذ: سازمان چای کشور

۵- واردات و صادرات

واردات چای خشک از سال ۸۵ تا سال ۹۴ به میزان ۳۷٪ رشد صعودی داشته و همچنین تا بهمن سال ۹۵ نسبت به سال گذشته رشد نداشته است.

جدول شماره ۱۰- واردات چای

واحد: هزارتن

عنوان	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵ تا بهمن
چای خشک	۳۱/۹	۴۹/۵	۴۷/۷	۴۸/۴	۶۲/۵	۵۰/۸	۵۸/۸	۶۵/۳	۵۰/۴	۵۰/۶	۵۰/۶

ماخذ: موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مرکز آمار ارتباطات و اطلاعات، سازمان چای کشور

صادرات چای خشک از سال ۸۵ تا بهمن سال ۹۵ به میزان ۲۶۴٪ رشد نزولی داشته است.

جدول شماره ۱۱- صادرات چای

واحد: هزارتن

عنوان	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵ تا بهمن
چای خشک	۴۷	۶۶/۹	۲۰/۹	۲۵/۶	۲۲/۴	۲۱/۲	۲۵/۵	۲۸/۱	۳۴/۴	۲۴/۲	۱۲/۹

ماخذ: موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مرکز آمار ارتباطات و اطلاعات، سازمان چای کشور

۶- عرضه برگ سبز چای در بورس کالای ایران

سازمان برنامه و بودجه طی نامه شماره ۱۸/م/۵۲۵۰ مورخ ۹۴/۱۱/۷ پیشنهاد بازنگری سیاست‌های موجود در زمینه خرید تضمینی برگ سبز چای و عرضه آن در بورس کالای ایران را نموده بود لذا با توجه به اینکه برگ سبز چای چیده شده از بوته چای در کوتاه‌ترین زمان ممکن باید در پروسه تبدیل به چای خشک قرار گیرد و در غیر اینصورت قابلیت نگهداری نداشته و سریعاً فاسد می‌گردد؛ بنابراین، عرضه آنها از طریق بورس امکان‌پذیر نبوده و این کار در هیچ یک از کشورهای چای‌خیز دنیا متداول نمی‌باشد. اما، در اکثر کشورهای تولیدکننده چای، بازار حراج چای وجود دارد که در آن صرفاً نسبت به فروش چای خشک اقدام می‌گردد.

باعنایت به ماهیت برگ سبز و فسادپذیری آن و ضرورت انتقال فوری آن به کارخانجات فرآوری چای و همچنین تقسیم زمینهای بزرگ به ابعاد کوچک بدلیل حاکمیت قانون ارث، تغییر روش خرید، از خرید تضمینی به عرضه در بورس در شرایط کنونی، منطقی به نظر نمی‌رسد.

۷- صندوق حمایت از توسعه جای کشور

به منظور بررسی وضعیت جای کشور و هماهنگی سیاست‌های اجرایی در تولید، صنعت و بازرگانی این محصول، در سال ۹۳ جلسات متعددی با حضور نمایندگان وزارت متبوع، سازمان جای کشور، شرکت مادر تخصصی حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برگزار شد. بر اساس تصمیمات متخذه مقرر شد ضمن تشکیل صندوق حمایت از توسعه صنعت جای کشور از ردیف اعتباری مستقل به صورت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و هزینه‌ای، تحت عنوان ساماندهی، تولید، فرآوری و تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی جای کشور در قانون بودجه مهر و موم‌های ۹۳، ۹۴ و ۹۵ حمایت‌های لازم از این بخش به عمل آید. در این راستا، صندوق حمایت از توسعه صنعت جای کشور در تاریخ ۹۴/۳/۲۸ به استناد قانون و بودجه سال ۱۳۹۳ و در قالب ماده ۱۴۳ و بند الف ماده ۱۴۵ قانون برنامه پنجم، تأسیس و به ثبت رسید. ۴۹ درصد سهام شرکت مزبور دولتی و ۵۱ درصد آن غیردولتی بوده که از این میزان سهام غیردولتی ۷۰ درصد اختصاص به تولیدکنندگان مزارع و باغات جای، ۲۵ درصد اختصاص به کارخانه‌ها و صنایع فرآوری جای و ۵ درصد اختصاص به سایر اشخاص مرتبط با زنجیره تولید و عرضه جای دارد.

اهداف صندوق حمایت از توسعه جای کشور

الف: حوزه باغ

- تهیه و توزیع انواع کودهای شیمیایی مورد نیاز باغ‌های جای از طریق تشکل‌ها
- تامین مالی جهت تهیه و توزیع ماشین‌آلات و ابزار مورد نیاز برای سهامداران
- حمایت از توسعه و احیای باغ‌های جای توسط سهامداران صندوق و با همکاری سازمان جای کشور
- اصلاح و بهزرایی باغ‌های جای
- اخذ عاملیت پرداخت کلیه تسهیلات مرتبط با صنعت جای
- حمایت از برگزاری کلاس‌های آموزشی و کاربردی برای اعضاء براساس بودجه مجمع عمومی
- حمایت از طرح‌های تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف کاشت، داشت و برداشت جای از طریق عقد قرارداد با مرکز تحقیقات جای کشور و دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و محققین براساس بودجه مصوب مجمع عمومی

ب: حوزه کارخانه

- تامین مالی جهت تجهیز کارخانه‌ها به فن آوری جدید، بهسازی و استانداردسازی فرایند تولید
- حمایت از برگزاری کلاسهای آموزشی کاربردی برای سهامداران در قالب بودجه مصوب در مجمع عمومی
- حمایت از طرح‌های تحقیقاتی کاربردی در زمینه‌های مختلف فرآوری جای از طریق عقد قرارداد با مرکز تحقیقات جای کشور، دانشگاهها، مراکز تحقیقاتی و محققین

ج: بازار

- تامین مالی جهت خرید و فروش جای خشک ایرانی
- انجام حمایت لازم برای حضور در نمایشگاههای داخلی و خارجی بمنظور معرفی جای ایرانی و برندهای سهامداران
- حمایت مدیریتی در ایجاد فروشگاههای عرضه محصولات و یا مذاکره و تفاهم با فروشگاههای زنجیره ای برای عرضه جای ایرانی
- تامین مالی جهت خدمات بازاریابی، انجام امور بسته بندی، انبارداری، حمل و نقل و تبلیغات
- حمایت از برگزاری کلاسهای آموزشی کاربردی برای سهامداران براساس بودجه مصوب مجمع عمومی
- حمایت از طرح‌های تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف بازاریابی، اختلاط، ذایقه سنجی و تجارت جای از طریق عقد قرارداد با مرکز تحقیقات جای کشور و دانشگاهها و محققین معتبر و مرتبط

د: سامانه معاملاتی در قالب تی برد

- حمایت بمنظور راه اندازی و ایجاد مرکز فروش جای ایرانی به تجار، بازرگانان، بسته بندی‌های داخلی و خدمات مرتبط با همکاری بانک طرف تفاهم نامه

کلیه حمایت‌ها در راستای اجرای موارد مورد نظر دولت به شرح ذیل می باشد.

- ارائه تسهیلات برای انجام عملیات به زراعی (هرس) و به نژادی باغات چای
- خرید تضمینی برگ سبز چای
- ارتقای ضریب مکانیزاسیون
- نوسازی واحدهای فرآوری چای
- بهینه‌سازی مصرف سوخت و کارخانه‌ها چای سازی
- اصلاح و احیای باغ‌های رهاشده
- حمایت از تبلیغ و بازاریابی چای خشک تولید داخل

اقدامات صندوق حمایت از توسعه صنعت چای کشور

جدول ۱۲- پرداخت وام به زراعی باغات چای (هرس) به تفکیک در سال ۱۳۹۳

مراحل پرداخت	وام پرداختی (میلیون ریال)	تعداد چایکار	هرس کف بر (مترمربع)	هرس کمر بر (مترمربع)
مرحله اول	۱۰۸۶۳	۶۷۶	۱۸۱۵۸۹۱	۷۱۳۴۲۱
مرحله دوم	۹۶۸۸	۸۱۷	۱۵۱۶۲۵۴	۸۴۲۸۲۵
مرحله سوم	۹۱۸۶	۷۸۰	۱۲۸۳۲۹۵	۱۱۰۷۶۷۴
مرحله چهارم	۱۶۵۴۷	۱۴۶۷	۲۳۶۴۴۰۳	۱۸۸۹۷۷۵
مرحله پنجم	۳۴۸۵۲	۲۷۱۹	۵۵۹۱۷۰۸	۲۷۵۷۵۱۸
مرحله ششم	۲۱۵۹۵	۲۸۵۲	۳۰۱۲۷۱۷/۴	۲۶۱۲۵۷۰/۱
جمع کل	۱۰۲۷۳۱	۹۳۱۱	۱۵۵۸۴۲۶۸/۴	۹۹۲۳۷۸۳/۱

مأخذ: سازمان چای کشور

در سال ۱۳۹۳ مبلغ ۳۸۸ میلیارد ریال بابت اعتبارات صندوق چای ردیف ۱۶-۵۳۰۰۰۰ با موضوع ساماندهی تولید و فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور در قالب بندی ماده ۱۴۳ و بند الف ماده ۱۴۵ قانون برنامه پنجم توسعه جهت تامین سرمایه اولیه شرکت جدیدالتاسیس صندوق حمایت از توسعه صنعت چای کشور قرار گرفت.

جدول ۱۳- پرداخت وام به زراعی باغات چای (هرس) به تفکیک در سال ۱۳۹۴

مراحل پرداخت	وام پرداختی (میلیون ریال)	تعداد چایکار	هرس کف بر مترمربع	هرس کمر بر مترمربع
مرحله هفتم	۳۹۷۸۷	۱۱۹۴۶	۵۲۸۵۰۳۹/۴	۵۳۴۴۸۱۵/۸۷۵
مرحله هشتم	۳۵۴۶	۱۳۷۹	۵۴۲۱۵۷	۳۳۴۰۲۳
جمع کل	۴۳۳۳۳	۱۳۳۲۵	۵۸۲۷۱۹۶/۴	۵۶۷۸۸۳۸/۸۷۵

مأخذ: سازمان چای کشور

در سال ۱۳۹۴ از محل ردیف بودجه ۷۷-۵۵۰۰۰۰ شماره ۵ برنامه ۱۷-۴۰۱۴۴۰ با عنوان ساماندهی تولید و فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور اعتبار مصوب به مبلغ ۸۹ میلیارد ریال موافقتنامه مبادله شد که از این مبلغ ۴۴/۵ میلیارد ریال تخصیص داده شد و دریافت و به صندوق برای اجرای عملیات بهزرایی پرداخت شد.

جدول ۱۴- آنالیز میزان سطح زیر کشت و حجم عملیات مربوط به بهزرایی سال ۱۳۹۳-۱۳۹۴ به تفکیک شهرستان

شهرستان	تعداد کل چایکاران معرفی شده (نفر)	کل مساحت باغات چایکاران معرفی شده (متر مربع)	مساحت کف بر (متر مربع)	مساحت کمر بر (متر مربع)	مبلغ واریز شده به حساب چایکاران (میلیون ریال)	تعداد چایکار	مبلغ واریزی وام کم بهره یکساله از صندوق چای
لاهیجان	۴۶۴۲	۱۶۰۰۷۴۶۵	۵۴۵۲۸۴۳	۲۰۱۱۳۶۶	۳۲۲۹۲	۱۹۲۵	۱۸۸۶۵۸
املش	۵۳۲۴	۸۰۸۷۹۷۴	۳۳۰۷۹۱۷	۴۷۸۰۰۵۷	۲۸۴۹۰	۱۷۶۸	۱۹۵۲۴
لنگرود	۴۴۷۷	۵۸۸۲۳۶۳	۲۰۴۸۱۶۹	۳۸۳۴۱۹۴	۱۹۸۲۶	۱۴۰۵	۱۶۰۷۰
رودسر	۴۲۲۱	۶۹۹۰۱۲۵	۴۵۲۴۱۲۱	۲۴۶۶۰۰۴	۲۸۹۲۶	۱۰۵۹	۱۳۰۷۵
تنکابن	۳۴۱	۵۲۲۹۵۱	۴۱۲۵۸۱	۱۱۰۳۷۰	۲۳۳۹	۲۳۲	۱۹۶۲
رامسر	۱۳۵	۳۳۳۵۰۲	۱۵۰۹۹۴	۱۸۲۵۰۸	۱۲۱۱	۷۲	۷۹۵
رشت	۶۰۱	۱۹۳۳۲۹۱	۱۷۶۵۹۲۸	۱۶۷۳۶۳	۹۲۴۸	۲۸۳	۳۸۹۳
فومن	۱۱۳۲	۲۲۱۳۵۰۷	۱۸۵۳۷۳۰	۳۵۹۷۷۷	۱۰۱۶۸	۸۴۷	۱۰۷۰۷
شفش	۹۸۰	۱۷۵۰۱۶۵	۸۱۱۹۶۵	۹۳۸۲۰۰	۶۴۰۵	۴۹۲	۳۴۷۹
سیاهکل	۱۴۱۱	۲۱۶۰۹۴۴۵	۱۳۸۳۴۷۶	۷۷۷۴۶۹	۸۸۶۲	۶۰۰	۴۲۶۳
جمع کل	۲۳۲۶۴	۶۵۲۳۰۷۸۸	۲۱۷۲,۲	۱۵۶۲,۷	۱۴۷۷۶۷	۸۶۸۳	۲۶۲۴۲۶

مأخذ: سازمان چای کشور

در سال ۱۳۹۵ باستناد بند (الف) ماده ۱۴۵ و آئین نامه اجرایی مربوط و تبصره (۴) ذیل ماده ۱۷ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی کشور، قرارداد عاملیت اعطای تسهیلات بهزرایی باغات و فرآوری چای از محل اعتبارات کمک های فنی و اعتباری جزء ۶۲ ردیف متفرقه ۵۵۰۰۰۰ جدول شماره ۹ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۵ با مبلغ ۳۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال توسط صندوق از حمایت توسعه صنعت چای کشور اجرا خواهد شد.

عملیات بهزرایی برای یک برنامه ۵ ساله و برای ۲۱ هزار هکتار از باغات چای از سال ۱۳۹۳ آغاز شده است. که با عنوان طرح ساماندهی تولید، فرآوری، تجارت، تبلیغ و خرید تضمینی چای کشور در سال ۱۳۹۳ اعتباری به این طرح تخصیص داده نشد و از سال ۱۳۹۴ ادامه یافت. (تخصیص طرح ساماندهی تولید در سال ۱۳۹۵ از محل اعتبارات جزء ۶۲-۵۵۰۰۰۰۰ با اعتبار ۳۰۰۰۰۰۰ میلیون ریال میباشد.)

جدول شماره ۱۵- اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش های خصوصی و تعاونی غیر دولتی واجد شرایط در زمینه بهزراعی و به نژادی باغات چای و ارتقای چای و ضریب مکانیزاسیون

ردیف	شرح	سنجه	حجم عملیات	هزینه واحد (میلیون ریال)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)
۱	اجرای عملیات هرس کف بر باغات چای	هکتار	۲۰۰۰	۶۰	۱۲۰,۰۰۰
۲	اجرای عملیات هرس کمر بر باغات چای	هکتار	۲۰۰۰	۳۰	۶۰,۰۰۰
۳	اصلاح و احیای باغهای رها شده	هکتار	۲۶۲,۵	۴۰	۱۰,۵۰۰
۴	ارتقای ضریب مکانیزاسیون (تهیه و توزیع ماشین های برگ چین و هرس چای)	دستگاه	۵۰۰	۲۵	۱۲,۵۰۰
جمع کل					۲۰۳,۰۰۰

مأخذ: سازمان چای کشور

جدول شماره ۱۶- اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش های خصوصی و تعاونی غیر دولتی واجد شرایط در زمینه نوسازی کارخانجات چایسازی

ردیف	شرح	سنجه	حجم عملیات (هکتار)	هزینه واحد (میلیون ریال)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)
۱	نوسازی واحدهای چایسازی (تامین تجهیزات و ماشین آلات کارخانجات چایسازی)	کارخانه	۳۰	۳۰۰۰	۹۰,۰۰۰
جمع کل					۹۰,۰۰۰

مأخذ: سازمان چای کشور

جدول شماره ۱۷- اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی بخش های خصوصی و تعاونی غیر دولتی واجد شرایط در زمینه بهینه سازی مصرف سوخت در کارخانجات چایسازی

ردیف	شرح	سنجه	حجم عملیات (هکتار)	هزینه واحد (میلیون ریال)	اعتبار مورد نیاز (میلیون ریال)
۱	بهینه سازی مصرف انرژی در واحدهای چایسازی	کارخانه	۱۰	۷۰۰	۷,۰۰۰
جمع کل					۷,۰۰۰

مأخذ: سازمان چای کشور

جدول شماره ۱۸ - گزارش عملکرد عملیات بهزراعی با عاملیت صندوق توسعه صنعت چای کشور در سالهای ۹۴ و ۹۵

سال	شرح عملیات	هکتار	حجم عملیات	هزینه واحد (میلیون ریال)	مصوب (میلیون ریال)	تخصیص (میلیون ریال)	هزینه (میلیون ریال)
۱۳۹۴	اجرای عملیات هرس کف بر	هکتار	۱۲۰۰	۵۰	۶۰۰۰۰	۲۹۸۱۵	۲۹۸۱۵
	اجرای عملیات هرس کمر بر	هکتار	۱۱۶۰	۲۵	۲۹۰۰۰	۱۴۶۸۵	۱۴۶۸۵
	جمع کل	هکتار	۲۳۶۰	-	۸۹۰۰۰	۴۴۵۰۰	۴۴۵۰۰
۱۳۹۵	اجرای عملیات هرس کف بر	هکتار	۲۰۰۰	۶۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۳۰۸۴۰
	اجرای عملیات هرس کمر بر	هکتار	۲۰۰۰	۳۰	۶۰۰۰۰	۶۰۰۰۰	۱۰۷۱۰
	اصلاح و احیاء باغات رها شده	هکتار	۲۶۲,۵	۴۰	۱۰۵۰۰	۱۰۵۰۰	۷۳۲۰
	ارتقای ضریب مکانیزاسیون (تهیه و توزیع ماشین های بگ چین و هرس چای)	دستگاه	۵۰۰	۲۵	۱۲۵۰۰	۱۲۵۰۰	۴۸۷۰
	نوسازی واحد های چایسازی (تامین تجهیزات و ماشین آلات کارخانجات)	کارخانه	۳۰	۳۰۰۰	۹۰۰۰۰	۹۰۰۰۰	۹۰۰۰۰
	بهینه سازی مصرف انرژی در واحدهای چایسازی	کارخانه	۱۰	۷۰۰	۷۰۰۰	۷۰۰۰	۷۰۰۰
	جمع کل	-	-	-	۳۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۱۵۰۷۴۰

مأخذ: سازمان چای کشور

سایر اقدامات دیگر:

جدول شماره ۱۹ - برگزاری کلاس های آموزشی

سال	تعداد	نفر
۱۳۹۴	۵۳	۲۶۵۰
۱۳۹۵	۸۱	۴۰۵۰

مأخذ: سازمان چای کشور

جدول شماره ۲۰ - پرداخت وام به چایکاران و کارخانه داران (از منابع صندوق حمایت از توسعه چای)

سال	چایکاران		کارخانه داران	
	نفر	مبلغ (میلیارد ریال)	نفر	مبلغ (میلیارد ریال)
۱۳۹۴	۸۷۱۱	۹۳,۵	۳۴	۱۹,۵
۱۳۹۵	۱۰۷۵۰	۱۱۹	۴۷	۳۳,۶

مأخذ: سازمان چای کشور

جدول شماره ۲۱- انتشار نشریات ترویجی

عنوان	تعداد عنوان	تعداد (نسخه)
دم کردن چای ایرانی	۵	۱۲۰۰
مبارزه با علف های هرز چای		
آشنایی با تولید چای سیاه		
مبارزه بیولوژیک با شپشک آرد آلود چای		
نکاتی درباره مصرف کود در باغ های چای		

مأخذ: سازمان چای کشور

- صدور دفترچه برای چاپکاران (۴۲۰۰۰ نسخه)
- شرکت در جلسات تخصصی با سازمان های مرتبط (سازمان جهاد کشاورزی گیلان) سازمان استاندارد و سازمان برنامه و بودجه گیلان و... (۲۶ مورد)
- معرفی چاپکار نمونه کشور از شهرستان رودسر
- تهیه و تدوین برنامه چای (در چارچوب برنامه ششم توسعه کشور)

۸- چایهای سنوایی (تاریخ مصرف گذشته) مربوط به سالهای ۷۹ الی ۸۸

ازجمله اقدامات دولت در سالهای اخیر در صنعت چای کشور، تعیین تکلیف چای های سنوایی، به منظور کاهش اثرات آن ها بر بازار داخلی، افت قیمت و کیفیت محصول بوده است. در این راستا، تصمیم به صدور این چای ها برای مصارف صنعتی و کنترل و نظارت جهت عدم بازگشت به چرخه داخلی گرفته شده است. چای ها سنوایی (تاریخ مصرف گذشته) طی دو دوره از سالهای ۸۳-۷۹ زیر کلید بانک ملی و ۸۸-۸۴ مربوط به خرید تضمینی برگ سبز چای که در انبار های سازمان مرکزی تعاون روستایی بوده است.

جدول ۲۲- وضعیت چای سنوایی طی سالهای ۷۹ لغایت ۸۸ (هزارتن)

عنوان	مقدار کل چای خشک
تشکل اول (سندیکای چای شمال)	۹۴/۲
تشکل دوم (طلای کوهپایه)	۳۹/۶
تشکل سوم (شرکت طلای خزر)	۵
سازمان مرکزی تعاون روستایی	۵۲
جمع کل	۱۹۰/۸

مأخذ: موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

الف: جای های سنواتی سالهای ۸۳-۷۹ زیر کلید بانک ملی

طی سالهای ۸۳-۷۹ جای های خریداری شده از کشاورزان به فروش نرفت و در انبارها انباشته شد؛ که نکات قابل توجه آن به شرح ذیل می باشد:

- به استناد مواد ۴ و ۶ تصویب نامه شماره ۵۵۳۳۸۲/ت/۲۷۹۸۳ مورخ ۷۹/۱۲/۳ هیات محترم وزیران، دولت موظف گردید نقدینگی مورد نیاز خرید برگ سبز چای و عملیات چای سازی را تامین نماید و در صورتیکه به سبب شرایط اقتصادی بازار چای، کارخانه های موفق به فروش چای استحضالی خود نگردند، سازمان چای می تواند چای ها را به قیمت کارشناسی بخرد و همچنین برطبق این تصویب نامه سازمان مدیریت و برنامه ریزی موظف گردید اعتبار این بخش را تامین نماید. تسهیلات مورد اشاره به موجب تضمین نامه شماره ۱۰۱/۲۴۲۲۹۴ مورخ ۸۱/۱۲/۲۶ از سوی سازمان مزبور تضمین گردیده است.

- جای های سنواتی متعلق به تشکل های مختلف چای شامل: الف: سندیکای کارخانجات شمال کشور (تشکل اول)، ب: شرکت طلای کوهپایه (تشکل دوم) شرکت چای طلای خزر معروف به تشکل سوم (شامل کارخانه های گلریزان، گلدشت، چلاسر، گلبرگ املش، صابونچی، چهارده معصوم) بعنوان بخش خصوص با دریافت تسهیلات دولتی اقدام به خرید تضمینی چای از کشاورزان و فروش آن در بازار نمودند و در آن زمان بخشی اعظم از چای تولیدی کشور به فروش نرفته و در انبارها ذخیره گردید و سال به سال به حجم آن اضافه گردید.

- براساس تصویب نامه شماره ۵۵۹۲۱/ت/۴۷۸۶۹ن مورخ ۹۱/۳/۲۲ مقرر گردید که میزان ۵۰۰۰ تن چای تاریخ مصرف گذشته مربوط به سالهای ۷۹-۸۳ تشکل سوم در اختیار بانک ملی قرار گرفته تا جهت تسویه بخشی از بدهی تشکل سوم محاسبه شود.

- در سالجاری هیئت محترم وزیران طی مصوبه شماره ۴۴۱۲۲/ت/۵۲۵۷۳ هـ مورخ ۹۵/۴/۱۹ مقرر نمودند تمامی موجودی چای تاریخ مصرف گذشته برای مصارف صنعتی، صرفا برای صادرات و از طریق مزایده به فروش رسانده شود.

- نماینده تام الاختیار وزارت متبوع برای نظارت بر تحقق مفاد مصوبه شماره ۴۴۱۲۲/ت/۵۲۵۷۳ هـ مورخ ۹۵/۴/۱۹ سازمان چای کشور بوده و اقدامات بعمل آمده در خصوص مصوبه یادشده به شرح ذیل می باشد:

۱. ابتدا در خصوص چای های موجود در دو انبار به مقدار تقریبی ۵۰۰۰ تن جلساتی مشترک با حضور اعضای کار گروه به منظور کشف قیمت و تعیین قیمت پایه تشکیل گردید و مبلغ ۲۳۰۰۰ ریال منطبق با نظر کارشناسی سازمان چای کشور و موید کارشناسان دادگستری برای آگهی فراخوان مزایده تعیین گردید.

۲. در موعد مقرر بازگشایی پاکات، با حضور کلیه اعضای کارگروه، شرکت گلدونه شکار با قیمت پیشنهادی ۲۵۶۰۰ با تقبل هزینه حمل و نقل به مبلغ ۲۳۰۰ ریال جمعا به مبلغ ۲۷۹۰۰ ریال بعنوان برنده مزایده شناخته شد.

۳. در تاریخ ۹۵/۸/۹ جلسه دوم کارگروه برای فروش چای موجود تشکیل و قیمت پایه برای مزایده دوم به مبلغ ۲۴۰۰۰ ریال تعیین و آگهی مزایده آن توسط روزنامه ای کثیرالانتشار و سامانه بانک ملی اطلاع رسانی گردید.

۴. اعضای کارگروه مصوب نمودند در مزایده مرحله سوم مقدار فروش چای های مذکور در پارت های ۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تن تعیین شود.

۵. آخرین اقدامات صورت گرفته برای چای های مزبور تا پایان ۱۶ فروردین ۱۳۹۶ از ۳۰۰۰ تن چای انبار ورامین حدود ۱۹۰۰ تن حمل شده است.

ب: جای های سنواتی سالهای ۸۸-۸۴ سازمان مرکزی تعاون روستایی

براساس بند ۱۴ مصوبه ۹۸۶۱۳/ت/۴۵۷۱۶ مورخ ۹۰/۵/۱۲ مقدار چای سنواتی به مقدار ۵۲ هزارتن مربوط به سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران، تحت نظارت سازمان چای کشور به کمپوست یا سایر محصولات صنعتی تبدیل و مقدار باقیمانده مربوط به سالهای ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ تحت نظارت سازمان چای کشور بفروش برسد و وجوه حاصل از فروش کمپوست یا سایر محصولات صنعتی و چای خشک به فروش رفته پس از کسر هزینه های تبعی مرتبط، بابت بدهی سازمان تعاون روستایی مرکزی ایران به سیستم بانکی هزینه و مازاد آن به خزانه واریز شود.

مقدار چای های سنواتی موجود در انبارهای سازمان مرکزی تعاون روستایی که نافروش مانده بود ۵۲ هزار تن اعلام گردید که در بهمن ماه سال ۹۱ براساس قرارداد فی مابین به خریدار آقای محمد طاهر شمس فروخته شد. این چای ها مربوط به سالهای ۸۶، ۸۷ و ۸۸ می باشد که مقدار ۲۰ هزارتن از آنها توسط خریدار بفروش رسیده و باتوجه به نظر سازمان مزبور نامبرده چون به تعهدات خود عمل ننموده بود مقدار ۱۲ هزارتن آن به آقایان حمید رزاقی و اصغر هنری فروخته شد. خریداران مذکور نیز ۱۰ هزارتن از آن چای را از انبارهای تعاون روستایی خارج نمودند. همچنین در سالهای ۹۴ و ۹۵ بیش از ۲۰۰۰ تن آن توسط خریدار اول (محمدطاهر شمس) بدون هماهنگی با دستگاههای نظارتی و سازمان چای و استاندارد گیلان موجود می باشد که این مقدار چای بر مبنای شکایت وزارت جهادکشاورزی به قوه قضایه براساس نامه شماره ۱۰۰/۲۳۵۰۰/۹۰۰۰ مورخ ۹۵/۴/۲۶ مقام عالی قوه قضائیه در حال رسیدگی می باشد.

چالش ها و پیشنهادات

مهمترین چالش های چای را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

- محدودیت منابع مالی دولت در انجام تعهدات دولت
- محرومیت بعضی از تولیدکنندگان موجود در صنعت چای از خدمات بانکی بدلیل موضوعات حادث شده ناشی از چای سنواتی
- عدم فرهنگ سازی برای مصرف چای ایرانی
- برگ سبز چای قابلیت نگهداری نداشته و سریعاً فاسد می شود.
- تولید محصول با کیفیت پائین
- عدم برنامه ریزی مناسب
- افزایش سن بوته های چای

با توجه به موارد فوق، پیشنهادات ذیل برای بهبود صنعت چای ارایه می شود:

- امکان سنجی بکارگیری زنجیره عرضه محصول و شناخت مسایل مبتلا به آن
- شکل گیری قراردادها در زنجیره و کارایی سیاست ها با تکیه بر تنوع بخشی از حمایت ها

- ارایه مشوق های مبتنی بر کیفیت چای برای تحویل برگ سبز و چه پس از آن
- اقدام برای بیمه چندگانه چای با پرداخت حق بیمه چایکاران از طریق صندوق حمایت از توسعه صنعت چای کشور
- استفاده از قراردادهای کشت و حرکت به سمت کشاورزی قراردادی و حمایت از محصول باکیفیت است که امکان توسعه و بهبود باغات چای و تضمین فروش محصول با کیفیت از طریق کاخانجات چای میسر شود.

کلیه حقوق معنوی این گزارش متعلق به معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی بوده و دیدگاه دفتر امور اقتصادی را منعکس می‌کند و استفاده از آن تنها با ذکر مأخذ بلامانع می‌باشد.

نشانی: خیابان طالقانی- نرسیده به پل حافظ- ساختمان مرکزی وزارت جهاد کشاورزی - طبقه ششم تلفن: ۳-۴۳۵۴۴۶۰۱
نمبر: ۸۸۱۹۹۸۶۶ پست الکترونیک: facility@agri-jahad.ir وبسایت: http://facility.agri-jahad.ir